

DOVGIZTOV KONINING GEOLOGIK TUZILISHI

Nuriddinov Muhammadamin Olimjon o'g'li

Toshkent Davlat Texnika Universiteti, Talaba

Magistr, 2-kurs

Annotatsiya: *Maqolada Dovgiztav konining geologik tuzilishi, maydonning strukturasi, tektonikasi, konni ochiq usulda qazib olish sharoiti, strukturaviy omili, konning genezisi va ruda hosil bulish sharoiti jamlangan.*

Kalit so'zlar: *Dovgiztav, konning geologik tuzilishi, stratigrafiya, magmatizm, tektonika.*

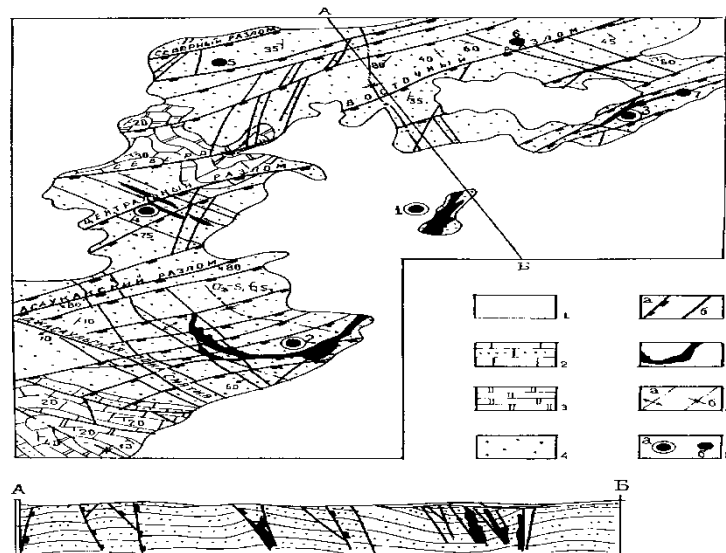
Maydonning geologik tuzilishida ikkita tizimli daraja qatnashadi: pastki qismi Besapan qatlamlarining uchinchi to'plami va yuqori qismi Mezo-Kaynozoy, platformasi konlaridan tashkil topgan.

Maydon 1 kv. km - uzunligi 2400 m gacha va qalinligi 4 dan 115 m gacha bo'lgan minerallashgan zona, uning ichida birinchi o'nlab va bir necha yuz metrgacha bo'lgan oltin konlari bor. Minerallashish uzunligi 150 dan 1000 m gacha o'zgarib turadi, konda 16 dan ortiq ma'dan tanasi ma'lum. Ularning fazoviy tarqalishi vertikal tekislikka konsolidatsiyalangan uzulalari proyektsiya va blok diagrammasi bilan tasvirlangan.

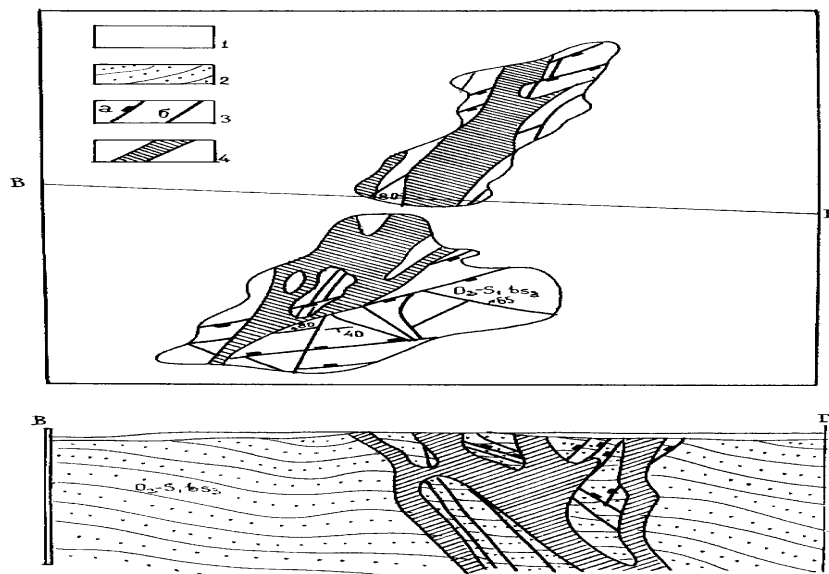
Dovgiztov konini o'zlashtirish ochiq usulda sirtidan 240-850 m chuqurlikda bo'lishi mumkin. Konning gidrogeologik sharoitlari nisbatan sodda: suvning kesilishi darajasiga ko'ra, u kam suvli, er osti suvlarining tog 'jinslarining barqarorligiga ta'siri darajasiga qarab - kompleksgacha tasniflanadi. Karerning markaziy qismida prognoz qilingan suv oqimi 25 l / sek. 2.8-6.45 g / l zich qoldiqlari bo'lgan suvlar, tarkibida - xlorid-sulfid, agressiv. Er osti suvlari sathidan 100-120 m chuqurlikda qayd etiladi. Tog'larni qazib olish sharoitlari qiyin, chunki toshlarning kuchli tektonik buzilishi, bo'shashishlar va qulashlar mumkin. Rudalar va mezbon jinslar tarkibidagi erkin kremniyning tarkibiga ko'ra karer silikoz uchun xavfli hisoblanadi. Tog'-kon ishlarining atrof-muhitga zararli ta'siri ahamiyatsiz.

Dovgiztov konida minerallashuvning joylashishini belgilovchi asosiy geologik omillar strukturaviy, magmatik va litologik hisoblanadi.

Strukturaviy omil - bu jinslarning yuqori o'tkazuvchanligini aniqlaydigan shimoliy-sharqiy va shimoli-g'arbiy yo'nalishlardagi yoriqlar kesishish tugunlari (yoriqlar, siljish yoriqlari, teskari yoriqlar), qulash zonalari va intensiv mayda qatlama bilan mineralizatsiyani boshqarish.

Dovgiztov - ruda koni. Sxematik kaynozoy yotqiziqlari; 2 - dolomitli ohaktoshlar (D_2); 3 - gil va qumli ohaktoshlar (D_1); 4 - Besapan ketma-ketligi, uchinchi to'plam (ϵ_3-O_2): qumtoshlar, slanetslar; 5 - rudalarni boshqaruvchi yoriqlar (a), boshqalari (b); 6 - ruda jismlari; 7 - antiklinal (a) va sinklinal (b) burmalar o'qlari; 8 - konlar (a) va ruda paydo bo'lishi (b): 1 -Dovgiztov , 2 - Vysokovoltnoe, 3 - Asaukak, 4 - Tumshuktau, 5 - Severo-Dovgiztov , 6 - Shimoliy-Sharqiy, 7 - Severo-Asaukak.

Dovgiztov koni. Sxematik geologik xarita. 1 - to'rtlamchi davr konlari; 2 - Besapan ketma-ketligi, uchinchi to'plam (ϵ_3-O_2): qumtoshlar, alitstones, slanetslar; 3 - rudalarni boshqaruvchi yoriqlar (a) va boshqa (b); 4 - ruda jismlari alyuminiylardan kam.

STRATIGRAFIYASI

Konning genezisi va yoshi, shuningdek Qizilqum oltin konlari va Besapan qatlamlarining terrigen jinslari bilan chegaralangan hodisalari haqida ma'lum bo'lgan Muruntov va boshqa qatlamlar to'g'risida turli xil qarashlar mavjud. S.T. Badalov (1966) va V.G. Garkovets (1977) Besapan tuzilmalarida oltinning asosiy cho'kindi birikmasi,

keyinchalik epigenetik metamorfik transformatsiyalar paytida qayta taqsimlanishi bilan o'z nuqtai nazarini bildirdi. Shu bilan birga, tekis buklangan dislokatsiyaning umumiy rejasiga mos keladigan sanoat rudasi jismlarining litologik boshqaruvi va pastki qatlami shakli bo'yicha ilgari surilgan. F.G. tomonidan tutilgan yana bir nuqtai nazar. Bruxanskiy, E.V. Tarasov, R.V. Tsoy va boshq. (1976), postmagmatik kontseptsiyadan kelib chiqadi, unga muvofiq kon gidrotermik deb tasniflanadi.

YUQORI bo'r va paleogen-neogen cho'kindilari keng tarqalgan. Umumiy qalinligi 180-250 m gacha bo'lgan qumtoshlar, gillar, alevrolit toshlar yuqori bo'r konlari kesimida maydonning yon bag'irlarida ustunlik qiladi. Paleogen-neogen yotqiziqlari orasida qum, qumtosh, qum va mergellardir.

Ruda saqlanadigan va hamma joyda rivojlangan Besapan qatlami umumiy qalinligi 2500 m gacha bo'lgan monotonli qatlamli qumtoshlar, va giltoshlari (slanetslar) bilan ifodalangan. Kesimdagi Besapan qatlamining bir xil takrorlanadigan jinslari qumtoshlar, giltoshlar bo'lib, uchastkaning istalgan qismida ular bir xil klassik material va sement tarkibi bilan ajralib turadi.

Prevailing asosan yupqa qatlamli bo'lib, ko'pincha intensiv ravishda yaproqlanadi, asosan gidromikaning toshli agregatlari va seritsit va xloritning yangi hosil bo'lishidan iborat. Shakllanish qismida ahamiyatsiz hajmda gravitlar va kremniy kvartsitlarning ingichka qatlamlari va linzalari mavjud.

Besapan qatlami jinslarining barcha litologik navlari kimyoviy tarkibi jihatidan o'xshash va uglerod konsentratsiyasining ortishi bilan tavsiflanadi; bu, birinchi navbatda, alyuminiy va loy toshlariga taalluqlidir. Ushbu monoton qatlamlarning ikkinchi xususiyati uning tarkibidagi jinslarning bir-biridan juda yupqa qo'shilishidir; odatda qalinlikdagi qatlamlar 0,1-1,0 m dan oshmaydi, eng qalin qumtosh qatlamlari (3-10 m) nihoyatda kam uchraydi.

Besapan qatlamining metaterrigen jinslariga minerallashuvni cheklash, shimoliy-sharqiy qismining dizyunktiv buzilishlarini nazorat qilish, kvars jismlari bilan bog'lanish, supra-intruziv zonada kon hosil bo'lish belgilarining mavjudligi (chuqurlikdagi o'rta va asosiy tarkibdagi intruziv jismlar, geofizik ma'lumotlardan olingan) va boshqalar konni gidrotermik deb tasniflash va uni oltin, kumush va boshqa ruda hosil qiluvchi elementlarga ixtisoslashgan Muruntov siyenit-diorit-granofir kompleksi hosil bo'lish davri bilan o'z vaqtida bog'lashga imkon beradi. N.V. Petrovskaya koni kichik va o'rta chuqurlikdagi qatlamlarga tegishli. "Old ruda" va "ruda" kvartslarini gomogenlash natijalariga ko'ra, u 110-3000 harorat oralig'ida hosil bo'lgan.

MAGMATIZMI

Hududning yer yuziga yaqin qismida jarayonlar paydo bo'ldi, natijada birlamchi madanlar butunlay o'zgargan. Ular bo'ylab giperogen minerallarining o'ziga xos paragenezi bilan oksidlangan madanlar hosil bo'lib, sulfidlardan oltin ajralib chiqadi

Konning hududida intruziv jinslarning chiqib ketishi aniqlanmagan. 1: 50000 mashtabidagi aeromagnet tadqiqot ma'lumotlariga ko'ra (I.G. Kremnev va boshq., 1984), asosiy kompozitsiyaning intruziv massivi sirtidan sayoz chuqurlikda talqin etiladi.

Terrigen jinslar Dovgiztov singklinal qatlamiga tutashgan. Uning markaziy chizig'i azimut 320-340 bo'ylab yo'naltirilgan, ya'ni. deyarli Dovgiztov ma'danli yorig'ining umumiy uzunligi bo'ylab yo'nalgan.

Konda ruda hosil bo'lish jarayoni uch bosqichda davom etdi: 1) ruda oldidan, 2) oltin rudasidan, 3) rudadan keyin.

Oltin rudasi bosqichi ketma-ket shakllangan paragenetik minerallar assotsiatsiyalari bilan ifodalanadi: 1) tarkibida karbonat, karbonat moddasi, tarkibida oltin bo'lgan pirit, arsenopirit (boshqa sulfidlarga nisbatan keskin ustunlik), oltin-pirit-arsenopirit (erta oltin ishlab chiqaruvchi). , 2) kvarts, seritsit, kumush tarkibidagi pirit va arsenopirit (ustunlik beruvchi), sfalerit, xalkopirit, faxlora va tabiiy oltindan iborat bo'lgan polisulfidli kvarts-seritsit-karbonat; 3) tarkibida kvarts, sulfosolts va kumush sulfidlar, asl kumush va tabiiy oltinni o'z ichiga olgan kumush-sulfosalt (kech kumush-samarali); 4) kvarts, kalsit, kaolinit, antimonit, sinkit, piritni o'z ichiga olgan kvarts-kalsit-antimonit. xalkopirit, tabiiy antimon.

TEKTONIKASI

Ruda tanasi-konning joylashuvi va yo'nalishi ikki yo'nalishning yorilishi bilan aniqlanadi: Dovgiztov - shimoliy-shimoli-sharqiy yo'nalish (ruda konlari 1, 2, 9), shuningdek shimoliy-shimoli-g'arbiy yo'nalishdagi yaqin enchelon yoriqlar tizimi (ruda koni 3). va boshqalar), tik sharqqa tomon yo'nalgan

Morfologiyadagi ma'dan tanalari tasmaga o'xshash va lentali yotqiziqlar bo'lib, ular minerallashuvini anglatadi. Sanoat rudalari submeridional va sharqiy, shimoli-sharqiy kesishgan yoriqlar ichida joylashgan. Buzulmalarning konjugatsiya nuqtalarida shishlar hosil bo'ladi. Oltinning asosiy zaxiralari ruda konlarida to'plangan bo'lib, ularning uzunligi 360 dan 2400 m gacha, qalinligi 4 dan 115 m gacha (o'rtacha - 25-30 m). Oltin tarkibi - 3,5-4,5 g / t. Oltinning ruda zonalarida va ruda tanalarida taqsimoti nihoyatda notekis: ustunli, chizikli va uyali. Deyarli barcha ruda jismlari janubi-sharqqa (60-800) keskin cho'kmoqda va faqat bitta tanasi 45-600 burchak ostida shimoliy-g'arbiy tomonga tushadi. Ta'kidlanishicha, ruda jismlari eroziya va cho'kish jihatidan eshelon sifatida joylashtirilgan.

Ruda saqlovchi jinslarning rudaga yaqin o'zgarishi genetik jihatdan beresitga o'xshash metasomatitlardir. Daladagi o'zgarishlarning asosiy turlari seritsitizatsiya va silikonlanishdir; karbonatizatsiya va piritlanish kam rivojlangan. Ruda konlariga hamroh bo'lgan metasomatitlar atrofida seritsit-kvars, seritsit-dala shpati, karbonat-kvars tarkibidagi zonalarni hosil qiladi. Ushbu zonalarning qalinligi 3-5 dan 7-10 m gacha.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rudniye mestorojdeniya Uzbekistana-2016
2. Smirnov-geologiya-polezniy-iskopaemix-1982
3. Odilxonov K.H Mineralogiya Tashkent 2013.